

Oponent

Poděkování Marie Černá, CSc.

Marie Širůčková

„Autobiografie a autobiografické fragmenty lidí s mentálním postižením
žijících v ústavních zařízeních“

posudek diplomové práce

Předložená diplomová práce se zabývá dospělými lidmi s mentálním postižením a jejich vnímání světa kolem nás i pojmání sebe sama jako součásti tohoto světa. Jde o ojedinělé zpracování závažné tematiky prostřednictvím metody autobiografie. V tomto ohledu je diplomová práce jedinečná a zároveň vysoce aktuální právě v období měnících se požadavků na sociální služby a postavení člověka s postižením jako uživatele těchto služeb.

Práce o celkovém rozsahu 105 stran textu je doplněna seznamem použité literatury a jednou přílohou – informační leták i zajištění souhlasu rodiče či opatrovníka jedince, s nímž byl rozhovor realizován. Rozsáhlý text je rozdělen do čtyř kapitol, z nichž první tři přinášejí obecně známé poznatky o mentální retardaci, týkající se terminologie, postavení jedince ve společnosti a struktury osobnosti člověka s mentálním postižením. Při jejich zpracování autorka čerpala poznatky z odborné literatury převážně domácí proveniencí, kterou cituje, avšak ne vždy zcela detailně – viz kap. 2.3 historický exkurs o postojích společnosti k postiženým (str. 17 – 19). Ve třetí nejobsáhlejší kapitole této vstupní části diplomové práce týkající se struktury osobnosti člověka s mentálním postižením a jeho některých specifíků jsou cenné autorčiny komentáře k poznatkům z literatury, vyjádření souhlasu s autorem, z něhož čerpala, případně i vyslovení vlastního kritického názoru.

Čtvrtá kapitola je svým zaměřením více praktického charakteru, dané téma dále rozpracovává na základě autorčina vlastního šetření. Jednotlivé části této kapitoly jsou zpracovány přehledně a soustavně. Autorka zde uvádí východiska výzkumu, popisuje metodu kvalitativního výzkumu a podrobněji se zabývá metodou autobiografie a rozhovoru, které ve svém šetření použila. Uvádí vybrané okruhy otázek, s nimiž ke svým respondentům přistupovala a předkládá doslovný přepis jejich výpovědí (str. 50 – 80). Jednalo se celkem o devět dospělých osob s mentálním postižením: o osm žen a jednoho muže. Analýza uvedených rozhovorů a poznatků z nich získaných je pak provedena v subkapitole 4.5. Autorka zde uvádí, že se vyhýbá překotnému zobecňování či strukturaci a pokouší se reflektující interpretací zkušenosti informantů systematizovat a vyložit, příp. poukázat na některé společné rysy. Analýza je tematicky rozdělena na následující oblasti: 1. dětství a rodina, 2. škola a ústavy v minulosti navštěvované, 3. ústav v době přítomné, 4. přátelství, partnerství, 5. práce, finance, 6. koníčky, 7. konflikty, starosti. Pojednání o současném životě v ústavu se dotýká několika vybraných okruhů, jako jsou * typický den, * soukromí, * možnost volby, * vztah k vychovatelkám, * kontaktní osoby, * spokojenost s vybavením. V rámci jednotlivých shora uvedených oblastí provedla M. Širůčková detailní rozbory velice citlivě a s náležitým respektem k získaným výpovědím. Tyto poznatky pak sumarizuje v tzv. závěrečných poznámkách, z nichž vyplývá jednoznačně pozitivní postoj autorky k lidem s mentálním postižením usilující o jejich zrovnoprávnění ve společnosti. Domnívá se, že „zkušenost této práce svou povahou může posloužit k pravdivější a reálnější informovanosti a adekvátnějšímu chápání reality“. S tímto tvrzením nelze než souhlasit. Diplomová práce je vskutku zdařilou sondáží do života lidí s mentálním postižením a může být přínosem pro odborné pracovníky v oblasti sociálních služeb. **Doporučuji, aby autorka při obhajobě specifikovala své představy o rozšíření vlastních zkušeností při zpracování diplomové práce mezi pomáhající profesionály** (tak jak v závěru své práce uvádí).

Z hlediska formálního nejsou v diplomové práci M. Širůčkové nedostatky.

Hodnocení: výborně

V Praze 30.12.2006 dne

podpis oponenta